lõplikult kustunud. 1216. a., kui pihkvalased Vladimiri juhatusel röövivad ja maksu nõuavad, paluvad ugalased venelaste vastu küll sakslastelt abi, kuid kui järgmisel aastal venelased — novgorodlased ja pihkvalased — suuremate jõududega ilmusid, harjulaste, sakalaste ja saarlaste toetusel Otepää vallutati, siis oli osal ugalastel võimalus vihatud saksa iket maha raputada. Esialgu jäi Ugala küll vabaks, kuid varssi võtavad sakslased, kes Saksamaalt abivägesid saanud, ka siin ülekaalu.

Veel korra tõstsid eestlased energiliselt pead. Taani kuningas oli piiskopp Alberti kutsel 1219. a. Põhja-Eestis maale tulnud ja siit peale eestlaste maa vallutamist alanud, ka Saaremaa oli Valdemar 1222. a. suvel vallutanud, kuid sügisel algas seal mäss. Taani võim lõpetati. Mäss siirdi mandrile ja viidi sealt 1223. a. alul Ugalasse edasi. Ka siin, nagu mujalgi eestlaste maal, vabaneti sakslaste ikkest ja püüti moodsama sõjariistade-tehnika ja venelaste abiga vabadust alal hoida. Ugala kindlustesse, Tartusse ja Otepäässe, võeti venelasi vastu, nimelt jäi Tartu kaitsjaile endine Kukenoisi vürst Vjätško väheste venelastega abiks. Sakslased unustasid ajutiseks enestevahelised riiud, ja kaasa võttes liivlasi ja lätlasi valdasid nad 1224. a. augustikuus peale pikemat piiramist ägeda tormijooksuga Tartu, selle peale vaatamata, et Tartu kaitsjad, nii eestlased kui venelased, viimse võimaluseni vastu panid. Tartu langemisega lõppis sakslastel sõda mandri eestlaste vastu. Kõik mandri eestlased soovisid nüüd rahu ja ristimist.

Vältava ja kurnava sõja tagajärjed olid tunda iseäranis Ugalas, kus sõja hirmsused olid möllanud kõige sagedamini. Eriti kohutavalt olid mõjunud lätlaste julmused a. 1215. Maa oli varemeis: külad ahervartes, inimesed osalt sõjas surma saanud, nälja ja tõbede kätte hukkunud või võõrsile orjusesse viidud. Oli põlvkondade tööd tarvis, et ahervartel uus elu võis tekkida. Esialgne vabaduse kaotamine põhjustas siin, nagu teisalgi Eestis, politilise vabaduse riisumise, maksude ja kohustuste pealepanemise, kuid aegapidi kasvas võõraste võim eestlase isikugi üle, ja endine vaba inimene muutus aegapidi pärisorjaks.

Õnn oli, et idapoolse naabri oli rammestanud pikemaks ajaks Tatari ike ja Vene riigi jagunemine väikesisse osariikidesse. Vaenlus ida suunas piirdus 13. aastasajast alates kuni 15. aastasaja keskeni sõdadega Pihkva ja Novgorodi linnriikidega, kuid nende linnriikide sõjaline jõud ei kujunenud kunagi sääraseks hukkavaks ja hävitavaks laviiniks, nagu seda olid Vene sõjaväed Ivan III-nda iseäranis veel Ivan Julma ja tsaar Peetri ajal.

Maade omavaheline jagamine oli sakslaste vahel alanud juba enne Tartu langemist. Omavahelisel kokkuleppel 1224. a. juuni lõpul leppisid kokku Riia, Lihula piiskopid ja ordu. Pidi uuesti asutatama eestlaste ühise vastuhakkamise tõttu kokkuvarisenud Lihula piiskopkond, mille Riia piiskopp Albert 1211. a. oli rajanud ja paavst Innocentius III 1213. a. kinnitanud. Kõik eestlastelt 1223. a. vallutatud maad jagati võitjate vahel ära ja Lihula piiskopp Hermann, piiskopp